

8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
10. Локшина О. І. Концептуальні орієнтири європейської інтеграції в аспекті освіти і навчання. Український педагогічний журнал. 2025. № 4.

Стеценко А. Д., здобувачка освіти
науковий керівник **Давигора О. В.**, викладач
*Відокремлений структурний підрозділ «Бобринецький аграрний фаховий
коледж ім. В. Порика Білоцерківського національного університету»*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку української держави характеризується стратегічним вектором на повноправне членство в Європейському Союзі. Цей крок вимагає глобальної трансформації всіх сфер суспільно-економічного життя, серед яких освіта посідає фундаментальне місце. Євроінтеграційні процеси постають не просто зовнішнім політичним орієнтиром, а ключовим внутрішнім чинником модернізації системи освіти України.

Гармонізація національних освітніх стандартів із вимогами Європейського простору вищої та фахової передвищої освіти спрямована на підвищення якості підготовки фахівців, забезпечення їхньої конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці та стимулювання науково-технічного прогресу. Особливої актуальності ця модернізація набуває для аграрної освіти, оскільки Україна володіє потужним сільськогосподарським потенціалом, успішна реалізація якого на європейському ринку прямо залежить від кваліфікації нового покоління агрономів.

Модернізація системи освіти України під впливом євроінтеграції відбувається через декілька взаємопов'язаних рівнів:

1. Законодавче та нормативне узгодження. Перехід на трирівневу систему вищої освіти, впровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) та розробка нових стандартів освіти, орієнтованих на компетентнісний підхід. Це дозволяє забезпечити конвертованість українських дипломів у просторі ЄС.

2. Якість та мобільність. Створення прозорих механізмів оцінювання якості освіти (акредитаційні процеси, стимулювання академічної мобільності студентів і викладачів, участь у програмах Erasmus+).

3. Діджиталізація та інноваційність. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес, що відповідає європейській стратегії *Digital Education Action Plan*.^[1]

Проте вища та фахова передвища освіта не може існувати відірвано від ринку праці. Європейські освітні стандарти вимагають, щоб підготовка

майбутнього фахівця оперативно реагувала на зміни у профільному законодавстві та технологічних трендах реального сектору економіки.

Тривалий час класична аграрна освіта фокусувалася переважно на біологічних та суто технологічних аспектів вирощування культур (сівозміни, обробіток ґрунту, захист рослин). Проте інтеграція аграрного сектору України до внутрішнього ринку ЄС докорінно змінює профіль професійних компетентностей агронома. Сучасний європейський ринок висуває надзвичайно суворі вимоги до безпечності продукції, екологічності виробництва та прозорості ланцюгів постачання. Як наслідок, модернізація освітніх програм за спеціальністю Н1 Агрономія сьогодні має базуватися на цифровій трансформації міжнародної торгівлі та адаптації до фітосанітарних стандартів ЄС. Випускник закладу освіти має чітко усвідомлювати: якщо Україна претендує на лідерство в європейському агропросторі, вітчизняні освітні та виробничі стандарти повинні бездоганно відповідати європейським.

В умовах глобалізації та розвитку міжнародної торгівлі швидкість та безпека руху агропродукції через кордони стали визначальними факторами економічної ефективності. Традиційні паперові процедури оформлення документів гальмують логістику та створюють корупційні ризики. Саме тому в агрономічну практику активно впроваджується електронний документообіг у сфері фітосанітарного контролю.

Для України, як держави із вагомим експортним потенціалом, стратегічне значення має повноцінне впровадження системи ePhyto (глобального хабу електронних фітосанітарних сертифікатів, створеного під егідою Міжнародної конвенції про захист рослин — IPPC), обмін електронними фітосанітарними сертифікатами здійснюється в системі Phytosanitary Inspection System (PHIS) з рішенням ePhyto, яка розроблена та впроваджена за сприяння проєкту Global Alliance for Trade Facilitation (GIZ), проєкту ЄС EU4SaferFood та Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО).

Впровадження ePhyto забезпечує: унеможливлення підробки фітосанітарних сертифікатів; спрощення процедур в міжнародній торгівлі; підвищення прозорості під час обміну сертифікатами між країнами; активізація диверсифікації українського експорту; попередження несанкціонованого імпорту продукції рослинного походження. [2]

Наочним прикладом того, як євроінтеграція модернізує нормативне поле і, відповідно, вимоги до освіти, є прийняття Закону України від 17.12.2024 року №4147-ІХ «Про державне регулювання сфери захисту рослин». [3]

Цей закон є фундаментальним кроком на шляху до гармонізації українського законодавства із нормами ЄС у сфері захисту рослин, обігу засобів захисту рослин (ЗЗР) та контролю за їх використанням. Основні новації закону безпосередньо впливають на майбутню професійну діяльність випускників-агрономів:

1. Європейська модель сертифікації та обліку: Закон суттєво реформує систему реєстрації ЗЗР, наближаючи її до суворих регламентів ЄС щодо охорони здоров'я людини та довкілля.

2. Контроль за використанням: впроваджуються жорсткі вимоги до простежуваності застосування хімічних препаратів, ведення відповідних електронних журналів та мінімізації пестицидного навантаження на біоценози.

3. Професійна відповідальність: особи, які працюють із ЗЗР, мають проходити відповідне навчання та отримувати посвідчення, що корелює із Директивою ЄС про стале використання пестицидів.

Для системи освіти цей Закон виступає прямим імперативом до оновлення змісту навчання. Застарілі підходи до хімічного захисту, що базувалися лише на нормах витрати препаратів, мають бути замінені на концепцію інтегрованого управління шкідливими організмами (IPM), яка є обов'язковою в ЄС. Студенти мають вивчати механізми дії біологічних препаратів, методи точного локального внесення ЗЗР за допомогою дронів та систем штучного інтелекту, а також правову відповідальність за порушення регламентів захисту рослин, передбачену новим законодавством.

Висновки. Євроінтеграційні процеси є потужним і безальтернативним каталізатором модернізації системи освіти України. На прикладі підготовки фахівців за спеціальністю Н1 Агрономія чітко простежується трансформація освітньої парадигми від вузькотехнологічної до інноваційно-цифрової та правової. Вступ України до ЄС вимагає, щоб вітчизняні освітні стандарти відповідали реаліям європейського ринку. Лише за умови підготовки фахових молодших бакалаврів та бакалаврів нового покоління, які вільно володіють цифровими інструментами фітосанітарного контролю та чітко дотримуються європейських екологічних стандартів, Україна зможе закріпити та розвинути свій статус провідної аграрної держави на європейському континенті.

Перелік використаних джерел

1. Інтеграційні процеси у галузі освіти в Європейському Союзі: стратегічні пріоритети, сутнісні характеристики та інноваційні практики: аналітичні матеріали (препринт) / О. Локшина, С. Сисоєва, І. Борисенко та ін.; за ред. Локшиної О. І. ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : [Б. в.], 2025. – 134 с.
2. Україна приєдналась до міжнародної системи ePhyto : веб-сайт / Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. 2025. URL: <https://dpss.gov.ua/news/ukraine-priyednalas-do-mizhnarodnoi-systemy-ephyto> (дата звернення: 12.06.2026).
3. Про державне регулювання сфери захисту рослин : Закон України від 17.12.2024 № 4147-IX : зі змінами від 02.03.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4147-20#Text> (дата звернення: 12.06.2026).